

Warszawa, dnia 9 kwietnia 2018 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowania przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

Piotr Wawrzyk

Parafuje: *Podsekretarz Stanu*
Pan Minister P. Wawrzyk

elektronicznie do członków Zespołu

SPRAWOZDANIE

**z posiedzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
które odbyło się w dniu 29 marca 2018 r.**

W dniu 29 marca 2018 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej Zespół), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

Spotkaniu przewodniczyła Pani Justyna Chrzanowska, Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowania przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej Przewodnicząca lub Pełnomocnik). W spotkaniu uczestniczył Pan Minister Piotr Wawrzyk.

I. Otwarcie posiedzenia

Pan Minister Piotr Wawrzyk przywitał uczestników spotkania i podkreślił znaczenie Zespołu w kwestii wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej ETPCz lub Trybunał) oraz dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Zaznaczył, że Ministerstwo Spraw Zagranicznych odpowiada za wizerunek Polski na arenie międzynarodowej oraz dba o współpracę z innymi resortami, aby istotne dla obywateli rozstrzygnięcia Trybunału były wdrażane. Ze względu na 25-lecie podpisania Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej Konwencja) przez Polskę, Minister zapowiedział szereg wydarzeń organizowanych w związku z tą rocznicą między innymi przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ministerstwo Sprawiedliwości, które mają na celu promowanie Konwencji w kraju i za granicą. Najważniejszym z nich jest planowany przyjazd Prezesa Trybunału do Polski.

Posiedzenie otworzyła Pani Justyna Chrzanowska, która poinformowała, że w dniach 22-23 marca 2018 r. odbyło się seminarium w Kopenhadze dotyczące nadużywania przymusu bezpośredniego m.in. przez Policję. Z uwagi na to, iż tematyka seminarium jest bliska członkom Zespołu, szczególnie przedstawicielom Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA), którzy przygotowywali niedawno informację dotyczące grupy spraw *Dzwonkowski*

p. Polsce, Przewodnicząca poprosiła o krótką informację z jego przebiegu przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości (dalej MS), którzy wzięli w nim udział.

Pan sędzia Paweł Kaczor z MS poinformował, że seminarium *Combating torture during police-custody and pre-trial detention* dotyczące zwalczania tortur, zorganizowane zostało przez Danię w ramach duńskiego przewodnictwa w Komitecie Ministrów Rady Europy (dalej KM). Dla Danii kwestia przeciwdziałania torturom ma bardzo istotne znaczenie. Według organizatorów seminarium problem tortur czy poniżającego i nieludzkiego traktowania, występuje najczęściej w pierwszym minutach, godzinach, dniach zatrzymania przez policję, oraz w pierwszych dniach tymczasowego aresztowania. Wyniki badań potwierdzają, że właśnie wtedy dochodzi do największej liczby aktów przemocy. W ramach seminarium odbyły się dwie sesje robocze. Pierwsza dotyczyła wdrażania prawnych i procesowych gwarancji zapobiegających torturom, druga dotyczyła policyjnych czynności podczas pierwszych godzin przesłuchania osoby zatrzymanej. Głównym założeniem seminarium było wypracowanie przez przewodnictwo duńskie rodzaju przewodnika, tzw. katalogu najlepszych praktyk w zakresie zwalczania tortur. W seminarium uczestniczyło ok. 60 przedstawiciele krajów członkowskich Rady Europy. Strona duńska zobowiązała się sporządzić po seminarium dokument dotyczący dobrych praktyk.

II. Informacje na temat prac nad projektem Deklaracji Kopenhaskiej

Pani Eliza Suchożębska, przedstawicielka MSZ, zaprezentowała stan prac nad Deklaracją Kopenhaską, która ma być przyjęta podczas konferencji organizowanej przez duńskie przewodnictwo w Komitecie Ministrów Rady Europy w dniach 11-13 kwietnia 2018 r., dotyczącej dalszej reformy systemu Konwencji. Projekt deklaracji, który nie jest jeszcze ostateczny, został przekazany przez MSZ ministerstwom.

Przypomniane zostało, że od 2010 r. do chwili obecnej miały miejsce już cztery konferencje reformujące (w Interlaken, Izmirze, Brighton i Brukseli). W 2016 r. przyjęty został ponadto *Raport Rady Europy na temat długoterminowej przyszłości systemu Konwencji*. Zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami, w 2019 r. Komitet Ministrów RE ma rozpocząć refleksję nad efektami dotychczasowych działań i ocenić, czy są one wystarczające, czy też wymagane są dalsze reformy, np. rewizja Konwencji. W ramach przygotowań do tej ewaluacji, przewodnictwo duńskie zaproponowało kolejne spotkanie, na którym państwa Rady Europy zastanawiać się będą, jakie dalsze działania są jeszcze potrzebne, aby system Konwencji sprawnie funkcjonował.

Przedstawicielka MSZ odnotowała duży postęp w usprawnianiu funkcjonowania Trybunału. Jeszcze w 2010 r. przed Trybunałem zawisłych było 140 tys. spraw, obecnie jest ich ok. 56 tys. Doszło do usprawnienia procedur, między innymi poprzez bardziej skuteczne rozpatrywanie przez Trybunał skarg niedopuszczalnych w składach jednego sędziego. Trybunał wprowadził też wiele usprawnień przy rozpatrywaniu skarg repetytywnych, które z reguły rozstrzygane są w trybie uproszczonym (w formie ugód lub deklaracji jednostronnych). Obecnie głównym wyzwaniem, przed jakim stoi Trybunał, jest zaległość ok. 26 tysięcy spraw izbowych, które nie są repetytywne i mogą podnosić nowe, złożone zagadnienia prawne. Ponieważ wymagają one dłuższego czasu na rozpatrzenie, postęp w likwidowaniu tych zaległości może być powolny, zwłaszcza że obecnie Trybunał wydaje ok. 2 tysiące rozstrzygnięć w ciągu roku.

Projekt Deklaracji Kopenhaskiej nie jest rewolucyjny. Stanowi bardziej podsumowanie i wsparcie pewnych zachodzących już tendencji w funkcjonowaniu Trybunału. System Konwencji w ujęciu Deklaracji Kopenhaskiej to system oparty na zasadzie tzw. wspólnej odpowiedzialności (*shared responsibility*) i równowagi, w którym nie tylko Trybunał, ale również państwa-strony Konwencji ponoszą odpowiedzialność za prawidłowe funkcjonowanie Konwencji. Projekt kładzie

duży nacisk na implementację krajową Konwencji i tworzenie przez państwa skutecznych krajowych środków odwoławczych. Wiele miejsca poświęca się zasadzie subsydiarności, która jest ujęta jako odpowiedzialność państw za zapewnienie praw i wolności zapisanych w Konwencji. Trybunał dba zaś o to, by wszystkie gwarancje Konwencji były przestrzegane na poziomie krajowym i zapewnia ochronę w razie ich naruszenia, gdy środki krajowe okażą się nieskuteczne. Zalecenia Konwencji kierowane wobec państw dotyczą m.in. weryfikowania zgodności prawa i praktyki z Konwencją i włączania parlamentów krajowych w ten proces, a także nadawania wysokiego priorytetu szkoleniom dotyczącym Konwencji, zwłaszcza dla sędziów i urzędników oraz innych funkcjonariuszy publicznych, tak by nabywali oni lepsze umiejętności w zakresie stosowania Konwencji i krajowych środków odwoławczych. Zachęca się także do upowszechniania standardów Konwencji oraz tłumaczenia wyroków Trybunału i innych materiałów na języki krajowe.

Drugim kluczowym aspektem podkreślanym w Deklaracji jest poprawianie przez państwa swych zdolności do skutecznego wykonywania wyroków Trybunału. Państwa powinny nadawać wykonywaniu wyroków Trybunału szczególny priorytet. Deklaracja nawiązuje też do procedur, które są przewidziane w art. 46 ust. 3-5 Konwencji w wypadkach naruszenia przez państwa obowiązku wykonywania wyroków Trybunału.

W Deklaracji podkreśla się ponadto, że rola Trybunału nie polega na pełnieniu funkcji sądu czwartej instancji, tj. na prowadzeniu od nowa postępowania dowodowego bądź korygowania interpretacji prawa krajowego przez sądy krajowe (choć skarżący często tak właśnie traktują Trybunał). Deklaracja przypomina także o doktrynie Trybunału dotyczącej tzw. marginesu oceny państwa przy stosowaniu Konwencji. Projekt podkreśla też, że Trybunał uznaje rolę władz krajowych, przede wszystkim sądów, w procesie ważenia praw (*balancing excersice*). W Deklaracji przypomina się tę zasadę, wypracowaną przez Trybunał, w świetle której jeśli na poziomie krajowym sprawa została zbadana i rozważona prawidłowo z uwzględnieniem kryteriów wynikających z Konwencji i orzecznictwa Trybunału, Trybunał z reguły respektuje oceny i decyzje organów państwa. Przedstawicielka MSZ zasugerowała, by przyjrzeć się szczególnie uważnie temu aspektowi pod kątem poprawiania szkoleń dla urzędników, sędziów i innych funkcjonariuszy i poprawiania ich umiejętności przeprowadzania w praktyce procesu ważenia praw i oceny proporcjonalności ingerencji w zgodzie z Konwencją, a także umiejętności odpowiedniego formułowania uzasadnienia ich decyzji i orzeczeń, z uwzględnieniem tych aspektów. Mogłoby to zapobiegać skargom z Polski lub stwierdzeniom naruszeń przez Trybunał.

Przedstawicielka MSZ zwróciła też uwagę na nowy aspekt, nad którym zastanawiają się obecnie państwa członkowskie i Komitet Ministrów RE, a mianowicie, w jaki sposób należałoby podejść do sytuacji, gdy państwo nie wykona wyroku pilotażowego i wiele podobnych spraw nadal jest kierowanych do Trybunału. Sytuacja ta wystąpiła niedawno ze szczególną ostrością w precedensowej sprawie *Burmych i Inni p. Ukraine* (skarga nr 46852/13 i in., wyrok z dnia 12 października 2017 r.). W wyroku tym Trybunał skreślił ponad 12 tysięcy repetytywnych skarg przeciwko Ukrainie, uznając że nie wykonała ona wyroku w sprawie *Ivanov p. Ukraine* (skarga nr 40450/04), który nakazywał usunięcie systemowego problemu braku egzekucji orzeczeń krajowych. Trybunał stwierdził, że rozpatrywanie przez niego tysięcy podobnych spraw jedynie w celu zasądzenia zadośćuczynienia dla skarżących stanowi zbyt duże obciążenie dla jego ograniczonych zasobów, a nie przyczynia się do żadnego postępu w wykonywaniu przez Ukrainę wyroku *Ivanov* na poziomie krajowym. Z tego względu Trybunał przesłał wszystkie zawiste sprawy do Komitetu Ministrów w celu dopilnowania, by Ukraina stworzyła odpowiednie środki w kraju, umożliwiające rozwiązanie problemu w sposób generalny, usunięcie jego źródeł i przyjęcie środków naprawczych, a także wypłacenie rekompensat dla skarżących. Sprawa ta zasługuje na uwagę, nie można bowiem wykluczyć, że Trybunał może podobnie rozstrzygać również w innych

sprawach repetytywnych, co z kolei może się wiązać z koniecznością tworzenia nowych mechanizmów rozstrzygnięcia i rekompensowania takich skarg na poziomie krajowym.

III. Informacja na temat rezultatów prac grup roboczych w sprawach: Potomska i Potomski p. Polsce (skarga nr 33949/05, wyrok z dnia 29 marca 2011 r.) oraz Al Nashiri p. Polsce (skarga nr 28761/11, wyrok z dnia 24 lipca 2014 r.) i Abu Zubaydah p. Polsce (skarga nr 7511/13, wyrok z dnia 24 lipca 2014 r.)

Przewodnicząca poinformowała, że w marcu odbyły się dwa posiedzenia grup roboczych w celu wypracowania rozwiązań dotyczących wdrożenia powyższych wyroków Trybunału.

W dniu 7 marca 2018 r. odbyło się posiedzenie grupy roboczej w sprawie *Potomska i Potomski p. Polsce*, które miało na celu omówienie wykonania środków indywidualnych. Wzięli w nim udział przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dalej MKiDN) oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Przewodnicząca zaznaczyła, że wyrok ten pozostaje w egzekucji bardzo długo - od 2011 r., a nie zostały wdrożone ani środki indywidualne, ani generalne. Szczególnie istotne jest wykonanie środków indywidualnych z uwagi na fakt, iż przedmiotem sprawy jest działka zakupiona przez skarżących, na której znajduje się zabytkowy cmentarz żydowski. W związku z tym na skarżących ciążyą pewne obowiązki związane z zachowaniem tego zabytku, nie mogą oni też korzystać z nieruchomości w takim stopniu, jak to planowali.

MSZ liczyło na wykonanie wyroku w zakresie środków indywidualnych, tj. wykupienia cmentarza przez powiat. Starosta stwierdził jednak, że jest niewłaściwy w tej sprawie, a sprawa została przekazana do wojewody, który następnie ponownie przekazał ją do MKiDN.

Pan Dariusz Jankowski, przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, poinformował, że MKiDN podjęło działania w celu nabycia przedmiotowej nieruchomości przez starostę. Działka ma zostać zakupiona przez starostę, ponieważ to powiat docelowo będzie użytkownikiem/posiadaczem tej działki. W sprawie tej MKiDN współpracuje z MSWiA, który ma wpływ na wojewodę uczestniczącego w tej procedurze oraz w pewnym stopniu na starostę.

Przewodnicząca zapytała czy MKiDN zabezpieczyło środki finansowe na ten cel oraz czy nabycie nastąpi jeszcze w tym roku. Sprawa, ze względu na przedmiot nabycia, może wzbudzać zainteresowanie opinii publicznej, dlatego ważne jest nabycie działki jeszcze w tym roku. Przedstawiciel MKiDN poinformował, że cena nabycia tej działki wynosi 56 tys. złotych, a więc z zabezpieczeniem tej sumy nie powinno być trudności. Zaznaczył, że MKiDN będzie dążył do tego, aby sprawa ta została rozwiązana jeszcze w tym roku.

Przewodnicząca zapowiedziała, że sprawa będzie ponownie omawiana w następnym Zespole w czerwcu 2018 r. Poprosiła MKiDN o przyspieszoną refleksję nad nowelizacją ustawy *o ochronie zabytków*, czyli wykonaniem środków generalnych, nad którą prace już trwają. MSZ chciałaby przekazać KM przynajmniej założenia tej ustawy.

Przewodnicząca poinformowała, że w sprawie tzw. więzień CIA w dniu 27 marca 2018 r. odbyło się spotkanie grupy roboczej, podczas którego omawiano kwestie związane z wykonaniem środków generalnych w przedmiotowych wyrokach. Podczas posiedzenia skoncentrowano się na stwierdzonym przez Trybunał w wyrokach naruszeniu art. 38 Konwencji przez Polskę, dotyczącym obowiązku współpracy z Trybunałem w trakcie toczącego się postępowania, z powodu nieprzekazania Trybunałowi pewnych dokumentów dotyczących postępowania. Należy zaznaczyć, że dokumenty te, mające charakter niejawni, zostały

przygotowane i zawieszono na rozprawę do Trybunału. MSZ oferował również sędziom Trybunału zapoznanie się z dokumentami w kancelarii tajnej Stałego Przedstawicielstwa RP w Strasburgu, bądź w Polsce. Rząd nie zdecydował się jednak zostawić tych dokumentów Trybunałowi, ponieważ ten nie dysponował wtedy żadną procedurą dotyczącą ochrony dokumentów niejawnych pozostawionych w Trybunale. W związku z tym Trybunał stwierdził naruszenie art. 38 Konwencji i na Polsce spoczywa pozytywny obowiązek wykonania wyroku w tym aspekcie.

Rozważając, jakie przepisy należy zmienić, aby wykonać ten obowiązek, MSZ zwróciło się do MS zapytaniem, czy należałoby zmienić przepisy kodeksu postępowania karnego, jednak MS nie stwierdziło takiej konieczności. MSZ zwróciło się zatem o opinię do Doradczego Komitetu Prawnego przy Ministrze Spraw Zagranicznych. W tej sprawie Pani profesor Małgorzata Wąsek-Wiaderek sporządziła opinię dotyczącą implementacji wyroku w sprawach *Al Nashiri* i *Abu Zubaydah* w aspekcie naruszenia art. 38 Konwencji, która została następnie przyjęta przez Doradczy Komitet Prawny. Ponadto Przewodnicząca poinformowała, że Stały Komitet Europejskiego Trybunał Praw Człowieka ds. regulaminowych opracował w dniu 31 stycznia 2018 r. raport *Report on the treatment of classified documents*, dotyczący postępowania i przechowywania przez Trybunał dokumentów uznanych przez państwa-strony za niejawne/wrażliwe, jednak opinia Doradczego Komitetu Prawnego nie mogła uwzględnić ww. raportu z uwagi na jej wcześniejsze przygotowanie.

Opinia Doradczego Komitetu Prawnego wskazywała na dwa możliwe sposoby wykonania wyroku w sprawach *Al Nashiri* i *Abu Zubaydah* w omawianym aspekcie: zmiana przepisów ustawy *o ochronie informacji niejawnych* lub działania na polu międzynarodowym (np. w formie umowy).

Z uwagi na raport ETPCz grupa robocza zdecydowała, że do 5 kwietnia 2018 r. podmioty, które uczestniczą w jej pracach, tj. Ministerstwo Sprawiedliwości, Prokuratura Krajowa, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Ministerstwo Obrony Narodowej, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, mogą zgłosić swoje uwagi do ww. raportu, które zostaną przekazane Trybunałowi przez MSZ. Przewodnicząca zaznaczyła, że Trybunał, ze względu na swoją autonomię, nie musi przekazywać mu przez państwa członkowskie uwag uwzględniać.

W ramach prac grupy roboczej nadal będzie trwała refleksja nad ewentualną zmianą ustawy *o ochronie informacji niejawnych*, jednak w pierwszej kolejności musi nastąpić rozwój uregulowań w Regulaminie Trybunału i ewentualnie wtedy należy przystąpić do prac nad zmianą ustawy. Natomiast pomysł Doradczego Komitetu Prawnego zawarcia umowy międzynarodowej może być, jak zaznaczyła Przewodnicząca, bardzo trudny do zrealizowania. Umowa musiała być zwarta z Radą Europy, a negocjowanie i zawarcie umowy przez 47 państw jest procesem długotrwałym. Trudno będzie też znaleźć sojuszników w ramach Komitetu Ministrów dla zawarcia takiej umowy. Dlatego koncepcja umowy wydaje się mieć charakter akademicki. Istotne jest w jaki sposób ETPCz ureguje kwestie postępowania z dokumentami niejawnymi, a polskie przepisy powinny być skorelowane z przyjętymi przez Trybunał rozwiązaniami.

IV. Informacja na temat działań podejmowanych przez resorty w celu upowszechniania standardów Trybunału – referuje: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Pan dr hab. Roman Sławeta z Departamentu Nauki Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej: MNIŚW) zwrócił uwagę na zagadnienia form biotycznych, początku i zakończenia życia i eutanazji, co do których Trybunał konsekwentnie posługuje się formułą, że w tych kwestiach, gdzie nie ma konsensusu, obowiązuje margines swobody oceny, czyli swoboda działania państw członkowskich. W tym kontekście przywołał art. 2 Konwencji, który mówi

o prawie do życia, ale nie gwarantuje prawa do śmierci, jednocześnie podkreślając, że Trybunał nie wyklucza, że tego rodzaju prawa nie mogą być regulowane innymi przepisami Konwencji np. przez art. 8 (prawo do prywatności).

Minister Jarosław Gowin powołał Zespół doradczy ds. ochrony praw człowieka w kontekście rozwoju nauk biologicznych i medycznych. Zespół ten współpracuje z innymi resortami i instytucjami m.in. z MS, Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich, Kancelarią Prezydenta RP. Zespół został podzielony na dwie sekcje: ochrony zdrowia oraz nauki i innowacyjności. Zadaniem Zespołu jest identyfikowanie aktualnych problemów w sprawach związanych z ochroną praw człowieka w związku z rozwojem biologii i medycyny, a następnie ustosunkowanie się do nich w formie opinii i raportów, które są przedkładane Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego, wraz z propozycjami założeń do projektów aktów normatywnych. Zadaniem Zespołu jest też inicjowanie i moderowanie debat publicznych uwzględniających istotne implikacje medyczne, społeczne, etyczne i prawne rozwoju nauk biologicznych i medycznych. Przedstawiciel MNiSW zaznaczył, że obecnie brak jest rzetelnej i merytorycznej dyskusji dotyczącej dokonujących się postępów w tych dziedzinach nauki, a jednocześnie stwarzających potencjalne zagrożenie dla ludzkiej godności, tożsamości i integralności.

Zespół dotychczas opracował trzy raporty: dotyczący przedurodzeniowych badań genetycznych, prowadzenia badań naukowych z wykorzystaniem biobanków, oświadczenia *pro futuro* (dotyczącego oświadczenia woli związanego z uporczywą terapią oraz kresem życia).

Przewodnicząca podziękowała za informację MNiSW w kwestii działań podejmowanych w celu upowszechniania standardów Trybunału i, odnosząc się do zacytowanego przez przedstawiciela MNiSW wyroku *Parrillo p. Włochom* (skarga nr 46470/11, wyrok WI z dnia 27 sierpnia 2015 r.), zaznaczyła, że został on przetłumaczony na język polski.

W kontekście tłumaczeń Przewodnicząca zauważyła, że w dniu 27 marca 2018 r. z inicjatywy Rzecznika Praw Obywatelskich zostało podpisane porozumienie w sprawie tłumaczenia orzeczeń ETPCz przez Naczelną Radę Adwokacką, Krajową Izbę Radców Prawnych, Instytut Nauk Prawnych PAN oraz siedem kancelarii prawnych. Równocześnie zaapelowała do przedstawicieli obecnych resortów o to, aby nie powielać tłumaczeń tych samych wyroków Trybunału. Zauważyła, że pomocny w doborze wyroków ETPCz do tłumaczenia może być Załącznik D Raportu z Wykonywania Wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę, w którym można znaleźć omówienie najważniejszych orzeczeń Trybunału wydanych przeciwko innym państwom w poprzednim roku.

V. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń Trybunału

1. Informacja nt. postępu w realizacji wyroków dotyczących wolności wyrażania opinii ws. grupy *Kurlowicz p. Polsce* (skarga nr 41029/06, wyrok z dnia 22 czerwca 2010 r.) - referuje: **Ministerstwo Sprawiedliwości**

Sędzia Urszula Szafrąńska, Naczelnik Wydziału do spraw Postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w MS przypomniała, że problem wykonania tej grupy wyroków dotyczy art. 212 kodeksu karnego (k.k.) i depenalizacji przestępstwa zniesławienia. Obecnie dyskusja z Sekcją Wykonywania Wyroków dotyczy kwestii, czy pozostawić karę pozbawienia wolności w przypadku przestępstwa kwalifikowanego zniesławienia za pomocą środków masowego przekazu z art. 212 § 2 k.k. Przypomniała, że od czasu wydania orzeczenia przez Trybunał w sprawie *Kurlowicz*, zmienił się stan prawny art. 212 k.k. § 1, tj. wyeliminowano karę

pozbawienia wolności, pozostawiając karę grzywny i ograniczenia wolności, natomiast w art. 212 § 2 k.k. zmniejszono wymiar kary pozbawienia wolności (z dwóch lat do roku pozbawienia wolności). Przy wymierzaniu kar z art. 212 k.k. preferowane są kary nieizolacyjnie.

Ministerstwo przygotowało pismną odpowiedź na zapytanie Pani Pełnomocnik dotyczące postępów w wykonaniu wyroków, które miało zostać skierowane do MSZ w dniu posiedzenia Zespołu. Działania MS w dalszym ciągu koncentrują się na upowszechnianiu wyroków Trybunału w tej sprawie i standardów konwencyjnych. Szkolenia sędziów i aplikantów będą kontynuowane. Utworzono też instytucję Koordynatorów ds. Praw Człowieka, którzy zostali wyznaczeni spośród sędziów we wszystkich Sądach Okręgowych. Będą oni wspierać sędziów przy sprawach karnych dotyczących praw człowieka zgodnie ze standardami orzecznictwa Trybunału. MS na bieżąco udziela wsparcia tym koordynatorom, wkrótce odbędą się też dla nich szkolenia.

MS gromadzi również dane statystyczne dotyczące korzystania przez sądy z najsurowszej kary z art. 212 § 2 k.k., szczegółowo zapoznając się z wyrokami i uzasadnieniami w tych sprawach. Po analizie tych wyroków, MS stwierdził, że sądy polskie preferują stosowanie kar nieizolacyjnych. Według danych statystycznych za okres 2010-2016, kary pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 212 § 2 k.k. stanowiły zaledwie niewielki procent wszystkich skazań za to przestępstwo. Od czerwca 2016 r. do chwili obecnej wydano 12 orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności. We wszystkich tych przypadkach kara ta została warunkowo zawieszona. Sprawy te dotyczyły życia prywatnego pokrzywdzonych, skazanymi nie byli dziennikarze, a tematy nie stanowiły przedmiotu zainteresowania społecznego. Czyny te ocierały się o mowę nienawiści i dotyczyły przeważnie zniesławienia w Internecie. Dotyczyły głównie nieprawdziwych twierdzeń oskarżonych co do faktów. MS wskazało, że zniesławiające informacje są obecnie przekazywane zazwyczaj za pomocą środków masowego przekazu, takich jak Internet, portale społecznościowe, a ludzie najczęściej odbierają te informacje jako prawdziwe, stąd skutek zniesławienia jest często nieodwracalny. Internet jest najbardziej powszechnym miejscem zniesławienia, do którego może dojść w bardzo krótkim czasie, a sprawcy czują się bezkarni, co zachęca ich do popełnienia przestępstwa.

MS przeanalizowało także orzecznictwo Trybunału w sprawach polskich dotyczących naruszenia art. 10 Konwencji. Trybunał stwierdził naruszenie art. 10 Konwencji w przypadku zastosowania kary pozbawienia wolności tylko w dwóch sprawach: *Skalka p. Polsce* (skarga nr 43425/98, wyrok z dnia 27 maja 2003 r.) i *Malisiewicz-Gqsior p. Polsce* (skarga nr 43797/98, wyrok z dnia 6 kwietnia 2006 r.) - od tego czasu minęło już kilkanaście lat. Trybunał wydał kilkadziesiąt wyroków w sprawach polskich dotyczących naruszenia art. 10 Konwencji – w tym 23 w sprawach karnych, gdzie w 15 stwierdził naruszenie Konwencji, zaś w 8 naruszenia się nie dopatrzył. MS podkreślił, że kara pozbawienia wolności za przestępstwo zniesławienia nie jest sprawą tylko polską, występuje ona również w innych krajach, np. w Niemczech. Trybunał nie jest konsekwentny w orzeczeniach stwierdzających naruszenie art. 10 Konwencji, jego wyroki nie są jednomyślne. W kontekście brutalizacji debaty publicznej, MS jest za pozostawieniem kary pozbawienia wolności za zniesławienie, jako ostateczny środek reakcji karnej.

Przewodnicząca podziękowała za działania upowszechniające MS. Podkreśliła jednak, że Trybunał nigdzie w sprawach polskich nie wskazywał, że art. 212 k.k. należy usunąć z polskich przepisów karnych. Przychyliła się, że w sprawach poważnych zniesławienie powinno być zagrożone sankcją karną. Przewodnicząca wskazała też, że w bazie HUDOC można znaleźć podobne sprawy dotyczące art. 10 Konwencji, niezakomunikowane rządowi, uznane przez Trybunał za niedopuszczalne.

Pan Mirosław Wróblewski, Dyrektor Zespołu Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich (RPO), poprosił o przekazanie odpowiedzi MS na zapytanie Pełnomocnik również Rzecznikowi. RPO ma konsekwentnie odmienne

stanowisko w sprawie wymiaru kar za naruszenie art. 212 k.k. - jest za jego całkowitą depenalizacją. Przedstawiciel RPO zaznaczył powściągliwość orzecznictwa sądów polskich w tej sprawie, ale podkreślił, że tzw. „efekt mrożący” dla debaty, o którym wspomina Trybunał w kontekście art. 10 Konwencji, nie dotyczy tylko dziennikarzy, ale także wypowiedzi internautów. Podkreślił, że warunkowe pozbawienie wolności to wciąż kwestia „potencjalnie wiszącej kary”. RPO zwrócił uwagę na istnienie skuteczniejszych środków natury cywilnoprawnej jako do dochodzenia praw dla osób pokrzywdzonych wypowiedziami zniesławiającymi. Przedstawiciel RPO zapytał, czy odpowiedź MS uwzględni stanowisko Prokuratora Generalnego (PG) zawarte we wniosku skierowanym w zeszłym roku do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności art. 138 Kodeksu wykroczeń z Konstytucją. PG we wniosku zawarł bardzo szeroką argumentację na temat potrzeby depenalizacji wszystkich czynów tam gdzie istnieją realne środki dochodzenia roszczeń na drodze cywilnoprawnej.

Przewodnicząca potwierdziła, że nie będzie problemu z przekazaniem odpowiedzi MS do RPO, ponieważ informacje te będą i tak stanowić część planu działań, bądź raportu z wykonania wyroku, które stanowią dokument publiczny.

Przedstawiciele MS poinformowali, że przy sporządzaniu odpowiedzi dla MSZ nie brano pod uwagę stanowiska Prokuratora Generalnego, a sprawa ta nie była konsultowana. Jednakże MS jest otwarty na konsultacje z PG. W związku ze stanowiskiem Prokuratora Generalnego MS poinformował, że uzupełni swoją odpowiedź i prześle ją do MSZ w terminie późniejszym.

2. Informacja nt. wykonania wyroków ws. *K.J. p. Polsce* (skarga nr 30813/14, wyrok z dnia 1 marca 2016 r.) oraz *G.N. p. Polsce* (skarga nr 2171/14, wyrok z dnia 19 lipca 2016 r.), w związku z przyjęciem ustawy regulującej postępowanie z oparciem o Konwencję Haską o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę – referuje: **Ministerstwo Sprawiedliwości**

Pan Krzysztof Masło, dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka w MS przypominał, że w obu wyrokach Trybunał zajął się dwoma problemami: problemem efektywności postępowań prowadzonych przez polskie sądy oraz problemem wykładni art. 13 b Konwencji Haskiej o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę. Art. 13 b umożliwia odmowę wydania dziecka, które zostało bezprawnie uprowadzone, gdy przemawia za tym jego dobro. W obu sprawach Trybunał stwierdził naruszenie Konwencji. Postępowanie przed sądem krajowym w sprawie *K.J.* trwało 12 miesięcy, natomiast w sprawie *G.N.* – rok i pięć miesięcy, co odbiega od określonego w Konwencji Haskiej terminu 6 tygodni.

MS w zakresie środków generalnych podjęło szereg działań upowszechniających, informacja o obu sprawach została ujęta w newsletterze na stronie internetowej tego Ministerstwa. Wyroki Trybunału zostały przekazane do sądów, w których doszło do naruszeń, a do pozostałych sądów przekazano informację o standardzie orzecznictwym w tego typu sprawach. Ponadto w dniu 26 stycznia 2018 r. przyjęto ustawę o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych. Ustawa, która wejdzie w życie w sierpniu 2018 r., określa sposób postępowania polskiego organu centralnego, sądów i innych organów w sprawach dotyczących transgranicznych uprowadzeń dzieci. Celem ustawy jest zapewnienie efektywności sądów w sprawach uprowadzeń transgranicznych m.in. poprzez centralizację rozpoznawania spraw o wydanie dziecka – po wejściu w życie ustawy określonych będzie 11 sądów okręgowych wyłącznie właściwych w tego typu sprawach. Ustawa ustanawia też jeden sąd odwoławczy – Sąd Apelacyjny w Warszawie. *Novum* wprowadzonym ustawą będzie możliwość wniesienia skargi kasacyjnej od niektórych spraw dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej, do której wniesienia uprawniony będzie Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik

Praw Dziecka w terminie 2 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia dotyczącego uprowadzenia transgranicznego. Wprowadzenie możliwości rozstrzygnięcia przez SN w tego typu sprawach pozwoli na ujednoczenie wykładni art. 13 b Konwencji Haskiej, który obecnie jest swobodnie interpretowany przez sądy. Ponadto ustawa wyłącza możliwość zastosowania art. 577 k.p.c. w sprawach transgranicznych uprowadzeń dzieci, aby nie było możliwe wzruszenie prawomocnych orzeczeń transgranicznych ze względu na zmianę okoliczności, jak to ma miejsce obecnie, gdyż orzeczenia te nie dotyczą wykonywania władzy rodzicielskiej, lecz służą przywróceniu stanu sprzed bezprawnego uprowadzenia dziecka. Ustawa wprowadza również przymus adwokacko-radcowski w tego typu sprawach, podkreśla wymóg dochowania 6-tygodniowego terminu na rozstrzygnięcie sprawy oraz wprowadza 2-tygodniowy termin na wykonanie orzeczenia liczony od daty jego uprawomocnienia. Ustawa nakłada obowiązek na opiniodawcze zespoły sądowo-specjalistyczne do niezwłocznego sporządzenia opinii na temat dzieci bezprawnie uprowadzonych przez jednego z opiekunów. Wprowadza możliwość przeszukania przez Policję pomieszczeń, w których uprowadzona osoba może się znajdować.

Pani Małgorzata Świączak, przedstawicielka Zespołu Prawa Cywilnego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, poinformowała, że RPO docenia nową ustawę i uproszczające rozwiązania, jednak wątpliwość budzą określone w niej terminy, a szczególnie ich dochowanie w praktyce. Według RPO na drodze do dochowania tego terminu może stać przymus adwokacko-radcowski, który może przedłużyć postępowanie. Wątpliwości RPO budzi również możliwość wniesienia skargi kasacyjnej od prawomocnego orzeczenia już wykonanego. Może to doprowadzić do sytuacji przeczucania dziecka między krajami. Wątpliwość RPO co do zachowania terminu, budzi również fakt, że w postępowaniach na podstawie Konwencji Haskiej może zostać wydana opinia biegłych. Ze statystyk MS wynika, że co czwarta sprawa jest opiniowana w terminie 2 miesięcy od daty wpłynięcia wniosku o jej sporządzenie, co opóźnia całe postępowanie.

Przedstawiciel MS poinformował, że termin 6-tygodniowy ma zostać wprowadzony do k.p.c., a w praktyce sądów polskich są sytuacje, kiedy postępowanie trwa 6 tygodni i krócej. MS wyraziło nadzieję, że sądy uwzględnią ten termin. Przymus adwokacko-radcowski w tego typu sprawach występuje w większości państw Unii Europejskiej, w których to rozwiązanie się sprawdza. Przedstawiciel MS dodał, że wprowadzenie takiego przymusu ma na celu profesjonalizację postępowania. Przedstawiciel MS zgodził się, że istnieją problemy z opiniami biegłych – ich niedostateczną szczegółowością i długimi terminami sporządzenia. Przepisy omawianej ustawy mają na celu zobowiązanie osób sporządzających opinie do robienia tego niezwłocznie. MS będzie monitorował te kwestie.

Przewodnicząca wyraziła zadowolenie z przyjęcia ustawy, która na pewno zainteresuje Komitet Ministrów. Wyraziła nadzieję, że ustawa może doprowadzić do zamknięcia wykonywania tej grupy spraw.

3. Informacja nt. postępu w realizacji wyroku ws. *Beller p. Polsce* (skarga nr 51837/99, wyrok z dnia 1 lutego 2005 r.) – referuje: **Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, Urząd Miasta Warszawy**

Przewodnicząca przypomniała, że sprawa dotycząca praw byłych właścicieli Pałacu Biskupów Krakowskich w Warszawie na gruncie prawa krajowego toczy się już od 1991 r. do chwili obecnej. Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził w sprawie *Beller p. Polsce* naruszenie art. 6 Konwencji i przyznał skarżącej w 2005 r. zadośćuczynienie w wysokości 7000 euro oraz 2000 euro tytułem zwrotu kosztów, a w kwestii art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji powstrzymał się od orzekania uzasadniając, że w Polsce wciąż toczy się postępowanie w tej sprawie. Jednak w dniu 14 grudnia 2017 r. kolejna skarga Pani Beller, dotycząca tych samych zarzutów, została

zakomunikowana Rządowi Polski przez Trybunał, ale obecnie pytania dotyczące zarzutu naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji są bardziej szczegółowe.

Pani mecenas Marta Stryjek, przedstawicielka Urzędu m.st. Warszawy poinformowała, że w 1997 r. została wydana decyzja przez kierownika urzędu rejonowego dotycząca ustanowienia użytkowania wieczystego, która stanowi podstawę do zawarcia późniejszej umowy użytkowania wieczystego w formie aktu notarialnego. Umowa ta jednak do dzisiaj nie została zawarta. Przez cały okres po wydaniu wyroku Trybunału w 2005 r. trwało postępowanie krajowe spowodowane wnoszeniem środków odwoławczych przez strony postępowania – Prokuratora Okręgowego w Warszawie i Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), który sporną nieruchomość zajmuje – postępowanie to zakończyło się w 2010 r. wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA). Dopiero od tego momentu istnieje konieczność wykonania decyzji z 1997 r. Jednak postanowieniem Wojewody Mazowieckiego z 2011 r. wstrzymano wykonalność tej decyzji, po czym w 2012 r. uchylono to postanowienie. W 2012 r. zmarła skarżąca - Pani Joanna Beller, w związku z czym następnie trwało postępowanie spadkowe, niezbędne do ewentualnego zawarcia umowy ustanowienia użytkowania wieczystego, które zakończyło się w 2015 r., a pełnomocnik strony skarżącej poinformował o tym fakcie Prezydenta m.st. Warszawy dopiero w grudniu 2016 r. W listopadzie 2015 r. Wojewoda mazowiecki zawiadomił Prezydenta m.st. Warszawy o wszczęciu z urzędu postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji z 1997 r. Postępowanie to zakończyło się w listopadzie 2016 r. stwierdzeniem nieważności decyzji z 1997 r. Odwołanie stron od decyzji Wojewody mazowieckiego zostało przekazane w styczniu 2017 r. do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, gdzie sprawa jest obecnie w toku. Jak poinformowała przedstawicielka Urzędu, gdyby stwierdzenie nieważności decyzji z 1997 r. zostało utrzymane, to nieważność ta miałaby skutek *ex tunc* ze względu na trwały charakter niewykonalności decyzji, dlatego wykonanie tej decyzji nie jest na razie zasadne.

Pani Iwona Hotel, Naczelnik Wydziału Gruntów Warszawskich w Departamencie Orzecznictwa Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju (MIiR) poinformowała, że postępowanie odwoławcze od decyzji Wojewody mazowieckiego z listopada 2016 r. nie zostało jeszcze zakończone. Decyzja ma jednak zapaść w najbliższym czasie. Skutkiem rozstrzygnięcia może być wniesienie skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego, a następnie skargi kasacyjnej do NSA. Przedstawicielka MIiR zapewniła, że skarżący (spadkobiercy byłego właściciela) na pewno będą korzystać ze wszystkich możliwych dróg dotyczących ochrony ich własności.

Pani Anita Janusz z MSZ zwróciła się z zapytaniem do przedstawicielki MIiR o relację postępowania w Ministerstwie do toczącego się obecnie postępowania sądowego z powództwa spadkobierców skarżącej dotyczącego wydania spornej nieruchomości.

Przedstawicielka MIiR poinformowała, że spadkobiercy Pani Beller wystąpili z dwoma pozwami przeciwko Skarbowi Państwa. Pierwszy dotyczył wydania nieruchomości – ta sprawa jest w toku. Drugi pozew dotyczył odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości – postępowanie to zostało już zakończone. Zapowiedziała, że jeśli Minister Inwestycji i Rozwoju unieważni decyzję z 1997 r., co będzie oznaczać, że nie będzie jej już w obrocie prawnym, to wniosek ojca skarżącej z 1948 r. o ustanowienie użytkowania wieczystego będzie nadal nierozpatrzony.

Przewodnicząca zwróciła się z zapytaniem do przedstawiciela Prokuratury Generalnej RP, o wskazanie osoby, która prowadzi sprawę z powództwa spadkobierców Pani Beller w celu ułatwienia i przyspieszenia kontaktu.

Przedstawicielka MIiR dodała, że decyzja z 1997 r. nie była jeszcze przedmiotem kontroli sądów administracyjnych w Polsce. Wojewoda mazowiecki wszczął z urzędu postępowanie w tej sprawie i stwierdził jej nieważność. Po ewentualnym utrzymaniu w mocy tej decyzji przez Ministra Inwestycji i Rozwoju, ma ona szansę przejść kontrolę sądową, gdzie sąd administracyjny

oceni, czy zarzuty wielokrotnie podnoszone przez ZUS są zasadne i czy są to przesłanki do stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej.

4. Informacja nt. przestrzegania przez Służbę Więzienną standardów ETPCz wynikających z art. 8 i art. 9 Konwencji w kontekście zakomunikowanych Rządowi RP skarg: *Stodolski p. Polsce* (skarga nr 61513/15, dot. cenzury korespondencji w ZK) oraz *Szulc p. Polsce* (skarga nr 58042/17, dot. niezapewnienia skarżącemu odpowiedniego wyżywienia w AŚ, co pozostawało w sprzeczności z jego przekonaniem religijnym) – referuje: **Centralny Zarząd Służby Więziennej**

Przewodnicząca zaznaczyła, że w sprawach *Stodolski p. Polsce* oraz *Szulc p. Polsce* orzekły sądy krajowe, jednakże sprawy te zostały negatywnie rozpoznane, tj. bez uwzględnienia standardu Konwencji.

Pan Piotr Bednik, przedstawiciel Biura Prawnego Centralnego Zarządu Służby Więziennej (CZSW) poinformował, że kwestia cenzury korespondencji jest objęta stałą uwagą kierownictwa Służby Więziennej i jest stałym elementem szkoleń funkcjonariuszy i pracowników. Problematykę tę reguluje Kodeks karny wykonawczy (k.k.w.), według którego cenzura zależy od typu zakładu karnego: w zakładzie zamkniętym cenzura korespondencji jest bezwzględna, w zakładzie półotwartym korespondencja może podlegać cenzurze, a w zakładzie otwartym korespondencja nie podlega cenzurze. Dyrektor jednostki penitencjarnej podejmuje decyzję o zastosowaniu cenzury, gdy przemawiają za tym względy bezpieczeństwa publicznego, musi o tym fakcie poinformować sąd penitencjarny oraz skazanego. Mimo zatrzymania korespondencji, dyrektor zakładu może zezwolić na przekazanie skazanemu ważnej informacji zawartej w tej korespondencji. Cenzurze nie podlega korespondencja osadzonego z obrońcą, pełnomocnikiem, organami ścigania, wymiaru sprawiedliwości lub innymi organami państwowymi, z organami samorządu terytorialnego, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka, z organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych przez Polskę umowami międzynarodowymi dotyczącymi ochrony praw człowieka oraz z przedstawicielem niebędącym adwokatem lub radcą prawnym, który został zaaprobowany przez przewodniczącego Izby ETPCz do reprezentowania skazanego przed tym Trybunałem. W praktyce omawiany problem ma charakter incydentalny, a błąd był skutkiem nie złej woli, a pomyłki, natłoku pracy i zadań w sekretariatach zakładów penitencjarnych. Przedstawiciel CZSW poinformował, że w 2016 r. na ogólną liczbę 52 174 zarzutów stawianych w skargach, tylko 273 dotyczyły cenzury, w czym tylko jedna skarga okazała się zasadna. Podjęto działania mające na celu wyeliminowanie w przyszłości podobnych uchybień.

Przedmiot sprawy *Szulc p. Polsce*, tj. żywienie osadzonych stosownie do wymogów religijnych, również jest uregulowane w k.k.w. i przepisach wykonawczych do ustawy. Jednostki penitencjarne są wyposażone w stanowiska dla osadzonych o indywidualnych wymaganiach żywieniowych, a w zamówieniach publicznych uwzględnia się artykuły spożywcze właściwe dla wymogów religijnych i kulturowych. Obecnie 3899 osadzonych otrzymuje szczególne wyżywienie ze względu na wyznanie.

Pani Eliza Suchożębrska, przedstawicielka MSZ, zwróciła się z zapytaniem do przedstawiciela CZSW, czy wśród 272 skarg niezasadnych w 2016 r. skarżący podnosili uwagi dotyczące cenzury korespondencji z Trybunałem (tak jak w sprawie *Stodolski p. Polsce*) i z innymi podmiotami, z którymi korespondencja z cenzury jest wyłączona. Przedstawiciel CZSW poinformował, że nie jest obecnie w posiadaniu takich informacji.

Pan Marcin Mazur z Zespołu ds. Wykonywania Kar w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich poinformował, że w sprawach jak *Stodolski*, dotyczących cenzury korespondencji, Trybunał

często stwierdzał, że dochodziło do cenzury ze względu na pieczątki, które były na kopercie. Przedstawiciel RPO zaznaczył, że diety wyznaniowe nie stanowią już takiego problemu, jak kiedyś, ponieważ zmieniło się zaplecze w jednostkach penitencjarnych. Problem w tej sprawie polegał na tym, że posiłki miały być wydawane w określonej konfiguracji i po określonej godzinie, zgodnie z wyznaniem osadzonego (muzułmanin, który w okresie ramadanu może spożywać posiłki dopiero po zachodzie słońca). Posiłki te stały kilka godzin i skarżący otrzymywał je zimne. Biuro RPO uzyskało od CZSW informację, że w celu rozwiązania problemu żywienia osadzonych zakupione zostaną termosy do przechowywania jedzenia. W związku z tym zapytał czy termosy zostały zakupione. Przedstawiciel CZSW poinformował, że termosy te są sukcesywnie zakupywane w miarę posiadanych środków finansowych.

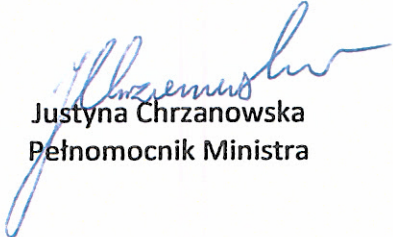
Przewodnicząca podziękowała referującym i wyraziła ubolewanie, że powództwa o naruszenie dóbr osobistych obu skarżących zostały w polskich sądach oddalone, mimo orzecznictwa Trybunału we wcześniejszych sprawach polskich.

VI. Pozostałe informacje i ogłoszenia

Przewodnicząca poinformowała uczestników posiedzenia, że Minister Spraw Zagranicznych zdecydował o podkreśleniu szczególnego momentu, jakim jest obchodzone w bieżącym roku 25-lecie podpisania przez Polskę Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, poprzez zorganizowanie różnych wydarzeń: konferencji, seminariów, warsztatów, a także prawdopodobnej wizyty Prezesa Trybunału w Polsce. Przewodnicząca zachęciła wszystkie obecne instytucje do organizowania wydarzeń rocznicowych, które miałyby wymiar praktyczny i zwiększyłyby znajomość Konwencji.

Przewodnicząca poinformowała, że w tym kwartale zapadły trzy wyroki Przeciwko Polsce w sprawach: *Kuchta*, *Matek*, *Oller-Kamińska*. Dwa pierwsze zostały już przetłumaczone. Zapadły również trzy interesujące decyzje o niedopuszczalności. W sprawie *Lejk p. Polsce* (skarga nr 19445/10, decyzja z dnia 20 lutego 2018 r.), dotyczącej przewlekłości tymczasowego aresztowania i postępowania karnego, Trybunał uznał skargę za niezasadną, uwzględniając, iż sprawa dotyczyła zorganizowanej grupy przestępczej. Sprawa *Olejniczak p. Polsce* (skarga nr 76980/12, decyzja z dnia 6 lutego 2018 r.) dotyczyła naruszenia art. 6 Konwencji i kwestii dostępu do sądu i istnienia drogi sądowej odnośnie odwołania się od niepozytywnie zaliczonego egzaminu radcowskiego. Obecnie w toku jest podobna grupa spraw dotycząca unieważnienia wyników maturalnych, w której Rząd przygotowuje swoje stanowisko. Ponadto Przewodnicząca przywołała sprawę *Zamoyski-Brisson i inni p. Polsce* (skarga nr 19912/13, decyzja z dnia 16 stycznia 2018 r.) dotyczącą dekretu o reformie rolnej, z którą MS powinno się zaznajomić, szczególnie w kontekście prac nad ustawą reprivatyzacyjną.

O terminie oraz porządku obrad następnego posiedzenia członkowie Zespołu zostaną powiadomieni w drodze elektronicznej przez Sekretarza Zespołu. W przypadku pytań proszę kontaktować się z Sekretarzem Zespołu (marta.kaczmarska@msz.gov.pl, sebastian.kurek@msz.gov.pl).

Justyna Chrzanowska
Pełnomocnik Ministra

Załącznik:

Lista uczestników posiedzenia w dniu 29 marca 2018 r.

**Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
w dniu 29 marca 2018 r., budynek MSZ – przy ul. Krywulfa 2, sala nr 16 (parter) godz. 10.30-13.00**

Podsekretarz stanu w MSZ	dr hab. Piotr Wawrzyk
Przewodnicząca Zespołu	Justyna Chrzanowska
MSZ DPOPC	Eliza Suchożebrska, Anita Janusz, Marta Kaczmarek, Magdalena Dereń, Sebastian Kurek
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Dariusz Jankowski, Departament Ochrony Zabytków
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	dr hab. Roman Sławeta, Departament Nauki
Ministerstwo Obrony Narodowej	Aneta Ślusarczyk, Departament Wojskowych Spraw Zagranicznych
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Wirginia Prejs-Idczak, Wydział ds. Europejskiej Sieci Migracyjnej i Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi; Departament Analiz i Polityki Migracyjnej
Ministerstwo Sprawiedliwości	Krzysztof Masło, Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka; Urszula Szafrńska, Naczelnik wydziału ds. Postępowañ przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka; Paweł Kaczor, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka; Piotr Charkiewicz, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka
Ministerstwo Zdrowia	Karol Bogusz, Starszy Specjalista w Departamencie Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Środowiska	Kamil Zawadzki, Departament Prawny

Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju	Piotr Zychła , Wydział Obsługi Prawnej i Legislacyjnej, Departament Prawny Iwona Hotel , Wydział Gruntów Warszawskich, Departament Orzecznictwa
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Joanna Maciejewska , Departament Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Sportu i Turystyki	Piotr Gałązka , Departament Prawny
Rządowe Centrum Legislacji	Katarzyna Grzelak-Bach , Departament Prawny i Postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym
Prokuratura Krajowa	Magdalena Beroud-Korowajczyk , Biuro Współpracy Międzynarodowej; Agnieszka Goździk , Departament Postępowania Przygotowawczego
Naczelny Sąd Administracyjny	dr Anna Chmielarz-Grochał , Specjalista ds. prawa europejskiego
Sąd Najwyższy	dr hab. Małgorzata Wąsek-Wiaderek , Biuro Studiów i Analiz
Rzecznik Praw Obywatelskich	Mirosław Wróblewski , Dyrektor Zespołu Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego Marcin Mazur , Zastępcy Dyrektora Zespołu ds. Wykonywania Kar; Małgorzaty Świętczak , Zastępcy Dyrektora Zespołu Prawa Cywilnego
Rzecznik Praw Dziecka	Barbara Moczydłowska , Zespołu ds. Międzynarodowych i Konstytucyjnych, Biura Rzecznika Praw Dziecka Joanna Wójtowicz , Zespołu ds. Międzynarodowych i Konstytucyjnych, Biura Rzecznika Praw Dziecka
Centralny Zarząd Służby Więziennej	Piotr Bednik , Biuro Prawne, Centralnego Zarządu Służby Więziennej;
Prokuratura Generalna	Bartosz Solocho , Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Maciej Szmit , Naczelnik Wydziału Analiz Prawnych w Departamencie Służby Cywilnej; Jakub Cygan , Departament Bezpieczeństwa Międzynarodowego, Rita Kameduła-Tomaszewska , Departament Społeczeństwa Obywatelskiego
Komenda Główna Policji	Marta Krasuska , główny specjalista ds. ochrony praw człowieka, równego traktowania i etyki zawodowej w Policji
Kancelaria Sejmu	Anna Trębaczkiwicz , Biuro Spraw Międzynarodowych; Przemysław Sobolewski , Zastępca Dyrektora Biura Analiz Sejmowych
Kancelaria Senatu	Elżbieta Owczarek , Sekretarz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
Urząd m.st. Warszawy	Marta Stryjek , Biuro Prawne
Urząd do Spraw Cudzoziemców	Radosław Wróbel , Główny Specjalista